

САНА ОЛОХ

Х а н н а т

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

1931 оыл алтынын
15 нүүттэн тахсар

№ 55 (5879)

1983 сый. Ыам ыйын 8 нүз
БАСКЫЫАННА

Сыаната
2 хасчы

Ыам ыйын
9
нүз

1941—1945 сс. АБА ДОЙДУ УЛУУ СЭРИИТИГЭР
СОВЕТСКОЙ НОРУОТ КЫАКЫТЫН БЫРААЫННЫГА

ӨЛБӨӨРБӨТ ХОРСУН БЫБЫ

Кыайын күнү—советскай норуотка мунура суох күндү бырааһынныгы. Бизни оччалорго Ийэ дойдубут көнүлүн уонна дьолун-сөгүтүн туһугар кыргысчылар барыларын — байаларык хааннарын тохпунтар уонна олохторун биэрбиттэр, тыһыга геройдуу үлэһэбиттэр хорсун быһыыларын уонна бэйни харыстамат сэриниллэригэр дилин ытыктабылынан сүгүрүлэбит.

Быйыл бизни дойдубуттар Кыайы бырааһынныгы ССКП КК сессиятыгар (1982 с.) Пленума үөскэпит политической уонна үлэс сүгүтүн өрө көтөүллүү быһыылыгар-майгылар бэлэттэр, Партия XXVI съезин бэлэтэминт үлэһимэр олохторун уйбутун салгыт үрдэтин, дойду экономика уонна обороналар күүһүн-уодун бөгөрөтүү программата утумнаактык олоххо киллэрэллэр.

Германскай фашизм бизиэхэ соһсубут сэринтэ социализм империализм ударнай күүстэрин утары саамай бодот байыаннай хабырыһыага, бизни дойдубут хаһан эмэ көрсүбүт саамай ыраах уонна уодуһунаах эрибэ-мускуура өтө. Кини социалистическай Ийэ дойдубут көнүлүн

уонна тутулуга суох буоларын иһин советскай норуот Аба дойдуну көмүскүүр Улуу сэринтин буолбута.

Аба дойду Улуу сэринтигэр кыайы советскай норуот күүһүн уонна модун кыабын төрүтүнэн социалистическай общественнай уонна государственнай туул буоларын итэветиһэктэтигэр көрдөрбүтэ. Советскай норуот уонна кини Армиятын кыайыларын өрө күүрдэччигин уонна сэринтэчигин Коммунистическай партия—советскай общественны сирдигэр уонна салайар күүс—буолбута. Уһулучу ыраахан быһыыга-майгыга кини дойду олохун бүтүнүгүтүн байыаннай көрдөбүллэргэ сөп түбөһүннөрөн уларыта тутары, советскай норуоту фашистскай халабырдылгытар утары ытык сэринтэ түмэри, фашистскай Германияны күһүлүү ытытары ситиспитэ.

Аан дойдутаагы соһиһиелар кэтинтэ коммунизм сайдыылары империализм, бастатан дурон америкалокай, ийорон уруктары доһордоттар тохтоһоһко туран, кетемонистскай өйтөн-салааттан, байыаннай күүһүнэн өткүйүүттэн өссө да акиластата ийорон көрдөрөр. Ордук улахан дыксыаһынн Ватингтон Ардаа

Европа орох государстволарыгар орто ыраахха тиийэр сыга америкалокай ракетнай сэринтэ сөһиһ, онтон СССР-гар туһулаахха стратегическай сэринтэ сөһиһэн буолуһааһын, тарваган туруордуга НАТО дойдубуттар сөһиһсубут быһаарыһыан олоххо киллэрэр саналдаага үөскэтэр.

Бизнигит кэтинэ СССР Сөһиһиниллэх Күүстэрингэр агрессордору утары охсуһуу саамай аныгылыы средстволара бааллар. Армия уонна Флот континентан континентка уонна орто ыраахха тиийэр модун күүсүтөх стратегическай ракетнай комплекстардаахтар; саага тиһ-тэлх танкалардаахтар; бэйэлэре хаамар уонна атын да көрүһтөх артиллериялаахтар; салгыттан уһулучу көдүүстөхтэ көмүскөнөр средстволардаахтар; тупсарыллыбыт самолеттардаахтар; саналы атомнай уу анынан устар лодкалардаахтар; авианосецтардаахтар; ракетнай уонна лодкалары утары охсуһар карабыллардаахтар. Советскай дьоннор бизнигит ий-бизиниллэх Сөһиһиниллэх Күүстэригэр кэлэр да, өттүгэр бэйэлэрин патриотическай уонна интернациональнай истэрин достойнайдык толороллорутар, социализм кыайыларын харыстабылыгар сэрехтик туралларыгар бигэттик эрэннэхтэрин сөп.

(ССТА)

БОЧУОТ ДУОСКАТА

1982—1983 сс. общественнай сүөһү кыстыгыт аспыт сөтө ыһыгар сүөһүнү ийитиго, кинигин бородуксууһаны ытыгыра уонна со-
дустовнааһыһына социалистическай куоту-
лаһыаа үрдүк көрдөрүүлэри ситиспит ман-
нык коллективтар уонна бастын сүөһүттэр
оройуоннаагы Бочуот дуоскатыгар таһа-
рылаллар:

Эрилик Эристини аатынан совхоз Хадаар-
даагы отделениета (управляющей Тарасов
И. П., партийнай төрүтэ секретара Посель-
ский В. Ф., сельсовет исполкомун председа-
тели Аргунов Н. К.).

«ЫВСЛК 60 сыла» ферма коллектива
(Хадаар отд., старшай Осипова М. Е.) — фу-
ражнай ыһах ахсыттан 965-тигэ кг үүтү
ыһа эбэһэтэлиһтибэтин 111,4 бырыһыан то-
лорбута.

Бэра ферматын коллектива (Хадаар
отд., старшай Никитина М. В.) — фу-
ражнай ыһахтан ортодунан 881-дигэ кг үүтү
ыһа эбэһэтэлиһтибэтин 159,3 бырыһыан то-
лорбута.

«Эрилик» ферма коллектива (Арымаах,
старшай Иманов М. И.) — фуражнай ыһах
ахсыттан 811-дигэ кг үүтү ыһа эбэһэтэлиһ-
тибэтин 112,3 бырыһыан тодорбута.

Иванов Михаил Иннокентьевич — хас
бирдин фуражнай ыһахтан 1620-дигэ кг
үрүт ийити ыһа эбэһэтэлиһтибэтин 87,7
бырыһыан куотарбыт.

Никитина Марфа Васильевна — хас бир-
дин фуражнай ыһахтан ортодунан 1441
кг үүтү ыһа эбэһэтэлиһтибэтин 83,3 быры-
һыан аһарбыт.

Кеенофонтова Варвара Николаевна — фу-
ражнай ыһахтан ахсыттан 1325 кг үүтү ыһа
эбэһэтэлиһтибэтин 123,4 бырыһыан тодорбута.

Петров Василий Николаевич (Одьулуун)
— 51 борооскуну сүтүгэ суох ийити хас бир-
диндигэ 145,5 бырыһыан төлөһүһүт.

Варанков Яков Семенович (Одьулуун) — 30
борооскун тыһынаах ийити хас бирдиндигэ
ортодунан 131,6 кг төлөһүтэри ситиспит.

Неустроев Василий Алексеевич (Одьулуун) —
55 борооскуну сүтүгэ суох ийити хас бирдин-
дигэ 108-тыгэ кг төлөһүһүт.

Демьянов Николай Николаевич («Чурап-
чы» совхоз, Арымаах отделениета) — госу-
дарскаага туттарбыт 28 борооскуларын 35
бырыһыаннаах надбавкага туттарбыт, хаал-
быт 15 борооскуну 221-дигэ кг төлөһүһүт.

Макаров Николай Семёнович (Эрилик
Эристини аатынан совхоз, Чакыр отделениета)
— 51 борооскуну сүтүгэ суох ийити бир-
диндигэ 163,9 кг төлөһүһүт.

НАУЧНАЙ КОММУНИЗМЫ ТӨРҮТТЭЭЧЧИГЭ

Одьулуунга Карл Маркса нааматыннык аһылына

Оройуон үлэһиттэри лектигтарыгар буолу-
та Карл Маркс төрөөбүтэ аатылар Библиотека-
165 сыла туолуутун кини-
нин бэлэтэтилер. Муус-
устар бүтөһик надияла-
тын чаппиригэр «Карл
Маркс уонна билигини
кэм» дини темага Оро-
йуонга бир уопсай по-
лит-күн ытылаһыта.
Научнай коммунизмы тө-
рүтүтэччи аналлаах
митингэр бары үлэ кол-

Карл Маркса наама-
тыннык аһылына.

Күнүс 4-сас буолуута
совхоз административнай
баскыт 1-ийиндигэ пла-
щадка эбэх кини ку-
һунна. Килилэр ортоло-
ругэр производство бас-
тыгынна, тыа сирин бил-
лиһтэх дьонноро, үлэ
уонна сэрин ветераннара,
үөрэһэччилэр бааллар.
Экөө манна — совхозу
кытта шэфтэһ төрүтэ-
тэр председателигэр,
оройуон салайар үлэһит-
тэра.

Нааматынныгы аһы-
лы аналлаах үөрүүтэх
митинг совхоз партко-
мун секретара В. Е. По-
пов аһар. ССКП райко-
мун бастакы секретар
И. П. Листинкаа үөрүү-
лэх быһыыга-майгыга
нааматыннык сабыһа
болотунаага туһарар. Му-
стубут дьон ийиллэригэр
үрдүк постаментка тур-
руллубут Карл Маркс
үрүт мраморга олоһул-
лубут бюста арылда тү-
һэр. Бу — СССР народнай
художнига, Ленинскай

уонна Государственной
бириминиллэр лауреатта-
ра Л. Е. Кербель үлэте.
Духовой оркестр үөрүү-
лэх маршы саньуур.
Халлааныга араас өгнөөн
ракеталар уһууран тах-
саллар.

ССКП райкомун баста-
ны секретара И. П. Лис-
тинка мустубут дьону
оройуон политическай,
культурнай олоһор көр-
бисэ түгүнүн — Карл
Маркса аналлаах наама-
тыннык аһылыһынан
ититик, истэтиһтик ээр-
дэллэр. Ийитиһ сааһы-
нып научнай коммуни-
зм төрүтүтэччи улахан
олоһун, кини аймах об-
ществотын уларыта ту-
тар өлбөт үлэһтэх рево-
люционнай үөрэһин, ол
үөрэх утумнаактык олох-
хо киириниһ туттары-
нан дириһтик, итэһти-
лэтиһтик этэр.

Митингто бу собор-
тоһ тыа сирин үлэһиттэ-
рин ээрэллээн уонна
Карл Маркс аатын сүтэр
бодон сөгөт үлэһиттэ-
ригэр сыга ситиһиһтэри
таваран тыһтэһтэр: сов-
хозу кытта шэфтэһ
«Кустсельстрой» произ-
водственной управлениета
парткомун секретара
В. С. Винокуров, Ийе-
рин уонна култура наа-
матынныктарын харыс-

тылар Бүтүн Россиятаа-
ды общество Саха сирин-
нэди төрүтэтин быра-
быһыаннаатын председа-
тели солбуһааччы И. Д.
Архипов, биллиһтэх
сылгыһыт, СССР Госу-
дарственной биримини-
тин лауреата М. С. Тол-
стоухов, ЫВСЛКС райко-
мун секретара Андрей
Дьячковскай, кырдыга
механизатор, Ленин орде-
нын кавалера А. П. Кар-
дашевскай, сэрин уонна
үлэ ветерана Е. И. Лит-
винцев.

Площадь үрдүнэн үө-
рүүлэх музыка кыргы-
һар. Эдэр ленинцэтэр
гааматыннык тэллээр
тыһынаах сибэһиһэр
дьөрбөлөрүн уураллар.

Ити курдук, олоһун бүү-
бүтүннүү үлэһит норуот
дьымалатыгар, аан дойду-
ну революционнайдык
уларыта тутар ийин ох-
суһууга анаабыт улуу ки-
һиһа, генийго Карл
Маркска өссө бир өйдө-
бүһүк туруорулуһна.

СНИМОКТАРГА: — наа-
матынныгы үөрүүтэх-
тик аһыт түгүнэ. Тыа
этэр ССКП райкомун бас-
такы секретара И. П.
Листинков.

П. Оконешников фотога

Дыссциплиинэ туһунан кэпсэтиэбин
МАННА БЫТАРХАЙ ДИЭН СУОХ

БЭЛЭМНИТ ХАЙДАБЫЙ?

СОВХОЗТАР СУӨНҮ ИИТИИТИГЭР 1983 СЫЛ ЫАМ

Сөзөктөр	Эт олохуута (центнер) тышпазак ийлаанынан				Эти государство атымазанын (центнер)				Үүтү каловой ийлы (центнер)				Үүтү государство атымазанын (центнер)				Биир фуражнай миштан манын (кг)			
	Экспорт- лаабы былаан	Туола	%	1982 с. H	Экспорт- лаабы былаан	Туола	%	1982 с. H	Экспорт- лаабы былаан	Туола	%	1982 с. H	Экспорт- лаабы былаан	Туола	%	1982 с. H	Экспорт- лаабы былаан	Туола	%	1982 с. H
Барк Марк	1570	1407	89,4	—	1570	1418	90,3	—	6530	6152	94,2	—563	5600	4699	83,9	—156	347	319	—28	
Субуруускай	700	643	91,9	—	700	642	91,7	—	2250	2116	94,0	+164	1920	1689	88,0	+247	300	252	+48	
Эрилик Эриетини	1620	1631	100,7	+69	1620	1608	99,3	+47	6130	6211	101,3	+69	5250	4991	95,1	—307	352	331	—35	
«Чурачча»	990	1083	109,4	+119	990	1019	106,0	+97	3850	3774	98,0	—126	3220	2946	91,5	—309	300	264	—11	
«Милдасвай»	920	990	107,6	—	920	989	107,5	—	3690	3636	98,3	—513	2610	2381	91,2	—460	322	306	—6	
Ор. үрдүнэн	5800	5754	99,2	+469	5800	5706	98,3	+473	21850	21289	97,4	—1609	18600	16706	89,8	—985	331	301	—26	

A black and white photograph of four young men in military uniforms standing outdoors in front of a large, leafy bush. They are arranged in a row, smiling at the camera. The man on the far right is wearing a peaked cap and a light-colored uniform. The other three are wearing darker uniforms and caps. A small, light-colored object, possibly a hat or a bag, is on the ground in front of them.

Москва ашматтан Берлинге дээрн сэрн уст хэлсэртүүн ортогунан аас-пыттар, үгүмэн үгүс олүүнү-сүтүүнү илэ характарынын көрбүттер, хабыр хапсыһыларга кыа хааннарын тохпугтар, Европа дойдунан норуоттарыгар көңүлү адалсыһыттар, Улуу Кы-һын өрөгөйүн көрбүттер -билбигтер ортогунугар Прокопий Иванович Диодоров эмнэ баара. Кини кыргыһын көңүлүлэ-р көрдөрбүт эр са-наатын уонна хорсун сырыһыларын иһин Кы-һын Сүхүс ырданыан, «Хорсукин иһин», «Бер-линн ыһын иһин», о. д. и бойобуой медалларынан наараадаламмыта.

Провокийн Инамович албан аатгаж генерал-Дивизор 2-с каналерийтай морпухун 4-с дивизиятай байншаа этэ. Кини Францаар олохун тулгунал тоотыг быраага, суруулаачы Феоктист Софронов 1973 сых тохсунуу 30 хүнүсэр «Кини куураппаах олохо» дин үлэригтэй «Сага олоххо» бичээтлэллэ. Олно хорсун кавалерист биир халсыһыга кыттыгын ойуулуур мангын абайга агабайт.

«Висрд» бийнхн кавалеристарбайт, аттарын хөнгөнчилэгчид хаалгалан баран, түүн хабыс-харианта өсөөххө кимэн кинр-бөлтөр, Халхалы үлдүүл буюулугуугер кер-

Сонорутварыта Ытык Павловичка кырыспыт куучча Иван Горелостан сурук тулпугум: «Олус албох советский саллаат Ильямен куулаз тимир-лиг. Басоох 50-нуу саллаатунан быыстала суох томбасыра, кыыалына-ра. Куул үрдэ олутунан бурулуубута. Бу бынырык трагедия этэ. Саха та-баарыстарыгытылар эмиз-адыгэ ырахаана. Угустэре олбуггэрэ. Бу чинэниэй, ар саллаахх норуот хо-буун уолаттара кыайыы-кхин охтубуггара. Кини-ларэ үйэлэр тухары ала-быт аат.

Саха саллааттара ого
курдук кырдыксыт, чи-
һинэй этилэр. Киһилэр
көтөрү-сүүрүрү бэргэн-
ник ыталлара, оттон ки-
һини өлөрөрү, мин са-
наабар, мангай утаа
«айлы-эраабыттара». Сэ-
рин аата сэрин. Ол эрэ-
ри киһилэр бойобуой
олор бары эригири-мус-
куурун эрдэхтик туо-
раабыттара. Атыттар
курдук, өстөөгү өлөрүтө
өнгөтүк туруммуттара.
Угустара нууччалары
биир да тылы билбэт
этилар. Кырдыга даҕа-
ны, бийиктинээвэр саха-
ларга сэрингэ ордук ыа-
рахан этэ. *

Сиринг... Сирингит
буолуу... Көмүстөс са-
ноолаах күн сирин дьо-
чо эйэлээхтик-идлээхтик
олорорго багараллар. Ки-
ни—ытык ойдобул. Кини
дьолдун-коргутун диттери
үктөзөһүн, кыа-хаанын
тодоуу—саамай ыар бу-
руй. Тапталлаах Ийэ сир,
бар-дьон көскилэн, дьол-
дун өрө түһүлэр өстөөх-
чүүн өлөрсүү суолугар
турункуохха сөл... Үйэ-
ллаах үтүө олоду көмүс-
күү үгүсүгө өтөрү түс-
пүттөрлө, сир үрдүгөр
сибикки буолан сирин-
дийбистөрүгө дириг мах-
талынан туолан Чычаас
күөдүн үрдүгөр турар
дизээр долгуйа-долгуйа
тигиэһин.

Семен Иннокентьевич миний үерэ-көтө көрсэр.

— Министэрэй, бу уолум сулууспалыр чаһынтан махтап сурук кэллэ, — апа хараһар киэн туттуу кыыма чадыллар. Чаас командира Бояринов, командиры политической часка солбуйааччы Сол-

хаалбытым. Экинч биэр
сүрөстөх кыргынынан
тахсан иһэн табаарык
нуучча уолбунаан баа-
һарбыт старший лейтена-
нт мэһислэ соһон та-
барыһыпты, фельдшерге
сүтүрбүһүмүт, — дииэ
"уотуа бэрэ хэмчи ты-
һынан судургутук бы-
һаарар. Онуоха сүтүрүн
айыһытынан "соторутаа-
гыта бөчөөтүгөн тахсы-
тыт Д. Д. Петров «Саха-
лар Ада дойду Улуу сө-
мүкүт сылларыгар» дииэ
книгитин 218 страница-
тыгар суруллубукка аа-
һычча болоромтотун тар-
дыһыны барарабын.
Комсомолец С. И. По-
сельский Старай Русса
районутар сэринилэспи-
тэ 1943 а. атырдык айы-
гар «мине ротата токи
дуну быһа тахтодо суох
дыргысыһыа. Командир
уохаанык бааһырбыта.
Посельский уот буурза
ортотунан командиры сө-
мү конуутуттан 2 чаас
устата сангыгар сүтэн
аһаарбыта. «Саха но-
руотун уола, эн минеги
«дүүтүгэн быһыһаатын», —
дииэ баран лейтенант
Посельский уураан ыла-
быта».

Сарытөң калээт, Се-
мен Ишмакентьевич «Сар-
төң» артылга бирги-
чи фазогот. Үрдүк си-
нигиэлэрин иһин рес-
публика үрдүк на-
раадатын бэлэтэмме-
тэ. 1987 сыллаахха сы-
ла ферматыгар сөби-
лөсөйдүн сымдаа Но-
рот Хаһайлыгыбатын
иһиниэлэрин Бүгүн Со-
лоолары быһастагыты-
гар кыттар чинэстэммитэ.
Көргөз Марфа Даи-
реиниэлэрин 44 сыл мэл
буолан алорон уон одо-
нор турордулар. Те-
рой-ийэ элээх, хопсун

Оборона Фондун хатнагтайар ийн патриотическай хамсааһыгта бройуонга көдүтэччи, холобур кардэраагчү коллективтар баар буолбуртара. Ол курдук, Чурапчытаагы педучилище үөрэнээччилэ

© 1944 жыл сайын-
тар дистрибутор советской-
германской фронтга
дан дойдун иккинчи сар-
гынга алын фронтга
ранналар ортотунан 15
-20 төгүл албон фа-
ктинский саргынлар ох-
сусулуга.

⊙ **Өстөк** кыргыз-
нын конуучулар сүтү-
гүн 73 бырыңынын
Советской Армияны
кытары кыргызды-
ларга сунгуча.

Ол барыга, мөдү-
фүөнэр дуулурлары-
гар холбоһот, Улуу
Кыайалы күнүн чута-
һатыһытын санаатах-
ха, кырдыга даһаны,
бийр дойдумахтар-
батыһан кыһ туттуу
чүрөгөтө үөскүүн үөс-
күүр.

В. ПОЙСЕЕВ,
сэрин уонна
үлө ветерана.

А АСНЫТ ээрин эр-
ийн-мунгун элпи-
тинэй - хааммытын
бэлбэг, энэ сылар
сардын санныбэл-
гэн сүнсүбүг бийиги,
иордагас солун
дзон, тэмэгт хаалбэг-
тар бэйэн харыстам-
мат үлсэрэн хайан
талам үнэбэлмэт.

Советскай дойду ба-
ры муһнуктарыгар
курдук, билиги оро-
йуламмут колхозтаах-
тара, печата, бары
улаһыт дыно Ийайыы
эрһулар түүүнэри-
күһүрү үллэрин та-
һынан сэрниктээр ар-
кыга биллэр матери-
альнай көмөү оторбут-
тара. Ох курдук, оборо-
на фаһтудар 3 мал, 400
тыһ, таһа солкуобай
үн киллэриллибитэ.
Бэйэлэрэ төһө даһаны
суһка-курааныгы быс-
тардаллар, оройуон
олуктоохторо 15 тонна
кэринтэ аһы-уоһу саа-
саадах тутан өһөһөй-
лөөх остоһу утары
охсуһааччыларга ыла-
птытара.

Очкочокудуи ичкини
гүрдүн буюуштарыгар
этин тагаһы тизин
ылатты. Кнэктөк та-
рыллыгыга. Холөбүр,
1943 жыл олунуу 20
күндүр дээр 3300 ус-
туукага чугаһылар
этин уагаас фронга
мыгылаабытын туһу-
гай оройун хаһыатын
габарыт странинала-
рыттын аралакка сен.
Ону тыа араас атын
ман-сал килуулан тут-
тарыллыгы. мана эл-
бөх.

Оборона фондуи хатгалар ичин патриотическая хамсааһыгга оройуонна кодулааччы, холобур көрдөрөөчү коллективтар баар буолбуттара. Ол курдук, Чурапчытаагы педучилище үөрэнээччилэрэ, учууталлара «Советская Якутия» танкоый колоннага тунууга 26400 солк. харчыны киллэрбиттара. Ол ичин коллективка Верховный Кылаабынай Командующий махталы биллэрбитэ. Райпотребсоюз 40 үлэһит 1942 сыллаахы үүһамматах уопускаларын харчытын — барыта 9 тыһ. 625 солк. үбү — Кыайыы фондугар киллэрен туран, оройуон үрдүгүн ыгырык таһаарбыттара. Бачыым кииз өйөбүдү ылбыта.

Ол барыта, мөдү-
лүүнөр дуулуурлары-
гар холбоһот, Улуу
Кыялы күнү чуга-
наһыһын санаах-
ха, ыргыһа даһаны,
бийр дойдулаахтар-
быһан кийр туттуу
чыһаһа үөскүй үөс-
күүр.

В. ПОИСЕВ,
сэрин уонна
үлэ ветерана,
пты С.

Нийт хөрөнгийн өсөлт		Нийт хөрөнгийн бууралт		Орлогын өсөлт		Орлогын бууралт		Салбарын өсөлт		Салбарын бууралт		Бусад өсөлт		Бусад бууралт	
1982 г.	1983 г.	1982 г.	1983 г.	1982 г.	1983 г.	1982 г.	1983 г.	1982 г.	1983 г.	1982 г.	1983 г.	1982 г.	1983 г.	1982 г.	1983 г.
286	972	84	21	54	56	195	108	12	23	—	—	675	586	600	473
359	296	78	50	34	15	64	56	16	17	—	—	290	282	225	190
186	924	151	94	100	72	188	139	18	20	—	—	430	747	330	398
399	734	96	76	75	52	108	104	12	26	—	—	390	498	295	340
502	592	50	76	24	23	185	64	32	50	—	—	150	480	—	—
132	3612	459	367	287	218	740	471	90	136	—	—	1935	2593	1450	1401

Гитлеровский фашизм утары кыргыны түмүктөнт. 1945 жылдагы башкы 9 күнө жипи аймак өйүттөн-санаатытан хайаң даңаны сүтүө суоңа. Махталлаах поруоттар ити кыайы хан-чык сынанан калыптын өйдүүлөр, советский буюулар улуу бойобуей жерун быһаарыгар сүгүрүүлөр. Кинилер сарин кинилер 38 сыллаах айлаң олох Советский Союз, социалистический биргэ доғордоһу атын доғдуларын модун күүстөрүн түмүктөн, кинилер сүгүн моральнай-политический авторитеттарын түмүктөн буюлар ханчыгыт эмне балыттылар.

Социализм өйгөтүн уонна капитализм өйгөтүн ити ардыларыгар байланыш - стратегический төгөнүн бүгүн империализм агрессивнай суу-даныларын уодуған-нылар факторынан буюлар. Ол эрээри ити социалистический системанылар исторический жөнгүрдөрүн байланыш суолунан быһаарар кыахтарыттын матараа империализм агрессивнай эр-мислөрүн абардар, өйдүттөн-төйдүттөн та-һаарар. Кинилер күүстөр ити хабааннаһыларын үрөйгөстөрүн бағараллар.

Социализм өйгөтүн утары политический уонна байланыш суоһураанылар, экономический блокада, идеологический диверсия, психологический сарин, социализм өйгөтүн куордаллыгыга соруулар туттулаллар. Онуока империализм бөйөтүн агрессивнай бы-лааннарын сөптөөх кур-дук көрдөрөрү «советский суоһаһын», а. э. байланыш туттал кини ай-мағы бөйөтүн сүүрбө мо-дүгөн уолаттарын уон-на кыргыттарын олохто-

рун сарыболоон гитле-рим идрезинтөн быһа-бабыт госуларствоттан үөдүлөрүн, туһунан дой-доһу боочойор.

Байланыш иригири-ни күүртүүр реакционный империалистический эр-мислөр агрессивнай өй-дө-санаалара бастатан туран Европаны — аас-пыт сарин сүгүн ыар-дын байланыш саныла-рыгар сүгүтү поруоттар-даах континенты — та-рылар. АХШ НАТО Ев-

Аан дойду
ТЕМАТЫГАР
БЭСИЭДЭ

ропага хайы-үйө бы-птин баар арсеналларыгар, а. э. хонууга уонна му-раларга таргатылган ту-руоруллубут ядернай ра-кеталарга, ядернай сарин сарин тизимит самолет-тарга, хайаан даңаны са-на орду күүстөөх сарин сарин эбизин уонна ону кытта биргэ совет-ский ракеталары сары-быһын бағарар. Атын-нын эттөөх, кини сылаа — Советский Союз кут-тада суох буолуутун муорбаллаһын, күүстөр үсөкөбит хабааннаһы-ларын бөйөтүн туһаыгар итигэти. Ол эрээри би-нигн дойдубут, кини Вар-шавский дуоғабарынан сомотаахтара ону көгүл-дүөхтөрүн сатамат.

Советский Союз, атын «социалистический дойду-лар Вашингтону уонна НАТО атын столица-рын өйү-төйү көрдөрөтө, тас политический пробле-маларга, чуолаан Европа-на орто ыраахха тийэр-ядернай саринини хаарчааһын бопу-руоһутар, оппозиттөөхтик сыһыналарга ыгырал-лар. Алардас кини кини кини СССР ити бопу-

руостарга дингээх тэи буолууну итигэти күүс-төр дингээх тэиһини-ларин хааччылар бүтүн кини этинилэр кинилер. Ол этинилер аан дойдута бүтүннүүтүгэр дин ба-рынан толкуйдуур поли-тический уонна госулар-ственной делтелер, кини общественность үрдүн сылабылларын калылар.

Ол курдук, советский этинилер СССР уонна НАТО дойдулар орто ыраахха тийэр 162-лин ракеталаах уонна 138-ты самолеттаах хаа-лыахтаахтарын көрөр. Оссо кини кини кини сарбыһы, чуолаан Евро-па континентыгар ядернай сарин сарин ханчык да-ңаны орто ыраахха тий-йэр даңаны, тактический даңаны, көрүнүгүн оло-чу суох огоруу, туһунан дуоғабардаһаахха сөптө.

Европага уонна аан дойдута бүтүннүүтүгэр ити хааччылыгы ити-ни тэңэ социалистичес-кий госуларстволар Вар-шавский дуоғабар уонна НАТО дойдуларын икки ардыларыгар байланыш күүһү туттулуп итигэти зылаах сыһынаһыла-ры тутуһар туһунан ду-оғабары түһөрсө туһунан этинилерин ыһыны кө-мөлөһүөх этэ.

Башкы 3 күнүгэр СССР КК Генеральной секретара Ю. В. Андропов утары туроруллубут итигэти ракеталарга ядернай итигэти ак-сааннарын таарылар саа-май кини советский көрүдөһүннэр эмне аан дойдута биһирэбиллэн уонна өйбүлүнн көрү-дүннүлөр. «Биһиги бу да-ңаны этинитигэр эмне «суох» дин хардараач-чы, дин бөйөттөөх та-һаарыс Ю. В. Андропов, Европа уонна бүтүн аан дойду поруоттарын ити-гэтигэр мар оппози-нигн ыһынаага.

Уу көтөрүн саакы бултааһын сағалаһа. Быһылы көгүл болдо-го чуолкай — аам ыйын 15 күнүнн түмүктөнөр Ойгон ыла айылда, кө-төр-сүүрэр нус-хас оло-дун айылар сая тыаһыа суохтаах.

Сезон сағалаһынан сибээстэн булт общес-тотын чилиһиннэр сорох эбээһинэстөрүн өсө тө-гүл санаһаады бағарыл-лар.

Бастатан туран, регис-трациялаһыт саага кө-нүл, усунуос төлөмүт бэлкэлээх окотбилит бултуур көмүгө булгучу байын кытта баар бую-дутаахтар Оннуга суох бултуу салдыр кини саата-саба тутулуохтаах, кини кини-хията доку-муонунан чуолкайда-ныахтаах.

Булчут браконьердаа-һыны итигэтигэр бопсөр көнүлэ суох көтөрү, кыһылы өлөрбүт кини сарыһаахха, булт тарил-татын, лесхоз, милиция

Океан угуордаагы аты-нан ирибэттер кини аймакха кутталлаах бу-тунуу баалаһыларын ту-һунан, кинилер историн уруостарын умалларын туһунан атар буоллаха, кинилер саамай куттал-лаах бойобуей эрэ буол-батах, ону тэңэ идеоло-гический сарин сарин тутталларын өйдөөххө наада. Фашизм идеоло-гията сыһынаһын уонна антикоммунистический иригиригнн көртөөһин-нэ туһаныларын биһи-ги билэбит. Ол туһунан, чуолаан.

Вашингтон СССР-ын итигэти атын социалистический дойду-ларын утары психологи-ческий саринин ыһтар сылаһыгар нацистский ба-йыһыны буруйдаахтары күүсө туһанар чакчыта-тар. АХШ-гар 2,4 мөлү-гөн кини өлөрүлүтүнн итигн оппозити сүгүөхтөөх 200 — 400 нацистский ба-йыһыны буруйдаахтар хоргоһо салдылар. Ки-нилэртэн үгүстөр АХШ госдепартаменттар, Пен-тагонга, КРУ-га уонна атын правительственной ведомстволарга сулуспа-лылар.

Бу Кыайы бырааһы-ныһын сарыһаһын сар-даабыт күнүгэ Эйз Бу-тун аан дойдутаагы Со-ветын быһаарылыһын аам ыйын 7 күнүттэн 14 күнүгэр дини Европага куттал суох буолуутун уонна биргэ үлэлэһин итигн охсуһуу надилэти ыһыттылар. Американский ракеталарга буолбакка, айда, куттал суох бую-лууттар уонна биргэ үлэлэһиннэ наадылар поруоттардаах континен-те саринин утары хам-сааһын долгуна дабыла-лар. Советский Союз со-циалистический биргэ доғордоһуу атын дойду-ларын кытары биргэ айз уонна кини аймах прогрессин итигн охсуһуу кини күнүгэр ийэр.

Т. КУДРЯВЦЕВА.
(ССТА).

Улэһиттаригэр уо. д. а. биллэрэр эбээһинэстөөх, биһиги оройуонмут тер-риториятыгар саас орду-к илаагары өлөрүү элбэк буолааччы. Браконьер-даһын бу улахан хором-нуулаах көрүнүн утары булт обществотын ба-ры чилиһиннэр, обществен-ность зылаһимиттөө суох охсуһаллара наада.

Болдьобор, бэрээдэктээхтик

Сааттан-септи, техни-каттан сэрэхтөөх буюу-быраабылаларын бултуур кини мэддөн өйдөөххө. Саа хаатыттан бултуур сиртэ эрэ ыһалыахтаах. Оттон биһиги сорохтор оннобөр дарибани ити-гэр сыһынаах сааны сү-гэ салдыааччылар. Онту-халара өсө ботуруоннаах буолааччы.

Урукку сылаарга үө-рэнччилер саалаһылар

— Редакция почтомбун ырыһымы —

Биһиги редакциябыт муус устарты бөйөтүн аа-лааччыларын 178 су-ругу тутта. Автордар үлэ-хамнас, олох-дьаһах араас бопуруостарын таарыһан суруйаллар, бастагы үлэһиттэр, кол-лэктиттар тустарынан кэспиллэр, баар итэ-дэстэри арылаллар.

Сурунгарган үгүстөр хаһыакка бөчөттөннө-лөр. Тоғус критический сурук бөрөбөркө, дьа-һал ыһытыгар туһан-наах таргатылгэ ыһ-тыһылыһыттан биһиги оппозити ыһылыт. Атыт-тарыгар оппозити бу күн-нэргэ күүтэбит.

Ол эрээри бопуруоһу сыһытын туруорар, чоп-чу чакчыларга олоғур-бут, критический сурук-тар арыһахтар дингэ итигэти. Оттон биһиги

зүтүннү олоххо дүөрө-гө суох жөстүүлэр: үлэ-дысциплинигнн кини, даһаайыһыһыһа суох быһыла, итигэтигнн, дин-майгы өтүгүн са-тарыйыһы түбэлтэлэре суох буолбатахтар. Оло-ру дүүүлэ-дүүүннэ ту-руорбат буюлар сатамат.

Пятилетка үһүс, сүгүн сыһын бастагы кварта-л түмүктөннэ. Оройуон үү-тү госуларствода тутта-ры соруудаһын 87,5 эрэ бырыһыан толордо. Эри-ли: Эригнн аатынан, «Чурапчы» совхозтарга сүөһү маассабыдык кө-нүрүн өлүүтө таһа ту-рар. Суолу өрөмүснүүр-төтөр учаастак, лесопункт уонна «Якутмелио-бодстрой» трест мех-участка кварталлаады быһааннарын тохтулар.

РЕДАКЦИЯ СУРУККА ОТДЕЛА.

таһаарыллар этэ. Онон төрөппүттэр, оскуолалар администратиялар, об-ществотность кытаанах хонтуруулу олохтуулара эрийиллэр. Одо саалаһы-та көгүлэммитин тэңэ алдырхайга орду көбө-лөтти тириэрлэр куттал-лааһын умнууохха. Бул-таналара көгүлэммит тыа, хонуу көтөрдөрүн, тыһалларын үкүгэр одо-лор ыһылааччылар. Көн-

булт обществотын со-рох чилиһиннэр усунуос-тарын телүү итигэр, кини алын сүһөх та-ригэти аһары хонтуулан телүүлэр. Холбур, би-лигнн турууунан Хонто-годо уонна Одьулуунга 250-ча кини усунуостарын үлөһөбөккө сылдылар биллэр. Ол общество ус-тааһын куруубейдык кэ-һиннэн буюлар, оннук ки-ни саалаһа көгүлэм-мат.

В. НОЕВ,
булчуттар уонна ба-лыһыттар обществот-рын оройуоннаагы та-ригэтигн быраабыһын-ныһын председателэ.

Хаһыат аһыт күөмө-рө аам ыйын 12 күнүгэр, чилиһиннэр, таһаарда.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНОВ.

Бир дойдутаахтарбыт сулууспанылар ТӨРӨПҮТТЭРГЭ МАХТАЛ

«Ытыктабыл д. д. а. х. Иннокентий Дмитрие-вич уонна Евдокия Протопьева!»

Уолгутун, Пермяков Михаил Иннокентье-вич, үчүгэйдик! ин-пикит итин дини махталбытын биллэ-робит. Биһиги чаас-пытыгар сулууспа-лылар кинилер Миха-ил бөйөтүн дысцип-линиһээх, чилиһин, үтүө суобастаах сал-лаат быһыһынан көрдөрдө, сулууспа-лылар эбээһинэһин туйгунуу толорор. Күннээһин олоғор са-май, ис кинибэк, до-ғотторун кытта уоп-сай тыла түгүннөк булар. Салааттар уонна командирдар ортолоругар ыһыта-быһынан уонна итэ-дэлэһин туһунан.

Ытыктабылын кытта

чаас командира Дор-офеев».

Итигэтигн не хойоон-моох Махтал суругу Талей Дмитригн олох-тоохторо И. Д. уонна Е. П. Пермяковтар туттулар. Кинилер 8 оҕону итигн улаатын-нардылар. Иннокен-тий уонна Кузьма Со-ветский Армия кэккэ-тигэр сулууспаһын калыттылар. Биһиги бастагыт совхозка рабочайдыр, иккис Омскайга институтка үөрөнөр. Кыра уол, Михаил, Мугудай ор-то оҕуһаһынн буту-ран баран биһиги ин-кис сыһын сулууспа-лылар Оскуола урук-ку бир кини туттар спортмена Ийэ дой-дугар сулууспанылар ыһык итигн өйөстөөх-тик толорор.

М. ИВАНОВА.